Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 11 Sayı: 56 Nisan 2018 Volume: 11 Issue: 56 April 2018
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20185638976

İTALYANCA *SMS* DİLİNİN ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
AN OBSERVATION ON CHARACTERISTICS OF ITALIAN SMS LANGUAGE

Sadriye GÜNEŞ*

Öz

İnsanoğlu tarih boyunca çeşitli iletişim yöntemleri ve araçları kullanmıştır. Yeni teknolojilerin gelişimiyle birlikte SMS olarak adlandırılan ve cep telefonu aracılığıyla kısa mesajların gönderilmesi hizmeti 1990'lı yıllarda başlatılmıştır. SMS kullanımının hızlı bir şekilde geniş kitlelere yayılmasına bağlı olarak SMS dili olarak adlandırılan olgu ortaya çıkmıştır. Cep telefonu aracılığıyla yazılı iletişim kurma amacı doğrultusunda oluşan SMS dilinin özellikleri, çok çeşitlilik gösteren sosyal ağ ortamında kullanılan yazı diline de yansımıştır. Bu nedenle SMS dili çeşitli açılardan incelenmektedir. İncelenen konular arasında yeni ortaya çıkan dilin kullanılma nedenleri, geleneksel dilden çok farklı olan mekanizmaları, çeşitli dillerde gösterdiği farklılıklar bulunmaktadır. Bu çalışmada, yabancı dil olarak İtalyanca öğretimi bağlamında İtalyanca SMS dilinin kullanımı ve gösterdiği özellikler incelenmiştir. Konu çerçevesinde SMS'in tarihçesi, kullanım alanları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: SMS Dili, İtalyanca, İletişim.

Abstract

Humankind has utilised various communication methods and tools throughout the history. With development of new technologies, a service named SMS for short message sending via mobile phones has been initiated in 1990s. During the fast proliferation of SMS usage among large masses a phenomenon called "SMS language" has emerged. The SMS language that has shaped up with the aim of communicating via mobile phones with text messages has also reverberated in languages of multi formed "social media". With this regard SMS language is studied in multiple aspects. Reasons for usage of a newly emerged language, vastly different mechanisms than those of traditional language, differences occurring in various languages can be counted as some of them. In this study, with the context of Italian teaching as a foreign language, usage of Italian SMS language and the properties it poses are examined. History of SMS and its usage areas are discussed within the frame of topic.

Keywords: SMS Language, Italian, Communication.

Giriş

İnsanoğlu tarih boyunca çeşitli iletişim yöntemleri ve araçları kullanmıştır. İletiyi duman, davul vuruşları, parlak metallerle güneş ışınlarını yönlendirme, alfabenin harflerini oluşturan meşale sinyali sistemi gibi en eski uzun mesafeli iletişim yöntemlerinden günümüz iletişim türlerine gelinmiştir. 1840'lı yıllarda telgrafın, 1880'li yıllarda telefonun icat edilmesi ve kullanıma sunulması iletişim alanında çığır açmıştır (Purayidathil, 2018).

20. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan İnternet ve cep telefonu gibi yeni teknolojiler sayesinde dilsel iletişimin yeni şekilleri gelişmiştir. Türkçeye *bilgisayar ortamlı iletişim* olarak aktarılan ve CMC şeklindeki kısaltmasıyla bilinen İngilizce *Computer Mediated Communication* terimiyle e-mail, chat ve mesaj gibi iletişim türleri ifade edilmektedir. Ortaya çıkış yıllarına göre bazı iletişim ağı örnekleri şöyledir: 1971'de e-mail, 1988'de IRC (Internet Relay Chat), 1992'de SMS, 2004'te Facebook, 2005'te YouTube, 2006'da Twitter (Baron, 2008, 14).

CMC türlerinin her biri kendine özgü özelliklere sahiptir, ancak ortak özellikler de söz konusudur. Bu yeni iletişim şekillerinin yaygınlaşması yazı dilinin yeni oluşumlarını beraberinde getirmiştir (Ursini, 2005, 330). Kısa bir süre içerisinde giderek çeşitli özellikler kazanan ve ayrışan dijital metin türleri oluşmuştur. Bonomi (2010, 18) ve Pilloni'ye (2011, 79) göre bu oluşum tek bir olgu olarak değerlendirilemez, dijital dünyanın genişlemesi ile birlikte ortaya çıkan bir çeşit karmaşık diasistem, olarak ele alınmalı, diasistem ise iki veya daha fazla standart hali olan tek bir dil olarak tanımlanır.

Baron (2008, 14), iletişim türlerini zaman açısından eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan, katılan kişiler açısından bire bir, bir kişi ve birden fazla kişiden oluşan grup arasında gerçekleşen iletişim olarak belirlemiştir. SMS ile sağlanan iletişimi eş zamanlı olmayan, genelde bire bir olarak gerçekleşen bir yazışma ve haberleşme türü olarak tanımlamıştır.

SMS kullanımının hızlı bir şekilde geniş kitlelere yayılmasıyla birlikte SMS dili olarak adlandırılan olgu ortaya çıkmıştır. Cep telefonu aracılığıyla yazılı iletişim kurma amacı doğrultusunda ortaya çıkan SMS dilinin özellikleri, çok çeşitlilik gösteren sosyal ağ ortamında kullanılan yazı diline de yansımıştır. Çok

*Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, sadriye.gunes@istanbul.edu.tr

sayıda kısaltmalar içeren bu kısa ve öz ifade şekli, internet ağında çok daha geniş yer olmasına rağmen, internet dili için de özgü bir durum olmuştur. Bu nedenle SMS dilinin özellikleri çeşitli açılardan incelenmektedir. İncelenen konular arasında yeni ortaya çıkan dilin kullanılma nedenleri, geleneksel dilden çok farklı olan mekanizmaları, çeşitli dillerde gösterdiği farklılıklar bulunmaktadır. SMS metni yazılırken çeşitli hızlı yazma tekniklerinin kullanılması bir kodlama olarak düşünülebilir. Bu kodlamaya alışık olmayanlar için, kod çözme işlemi gerektiren SMS metinleri sorun teşkil edebilir (Berruto, 2005, 145).

Bu çalışmada, yabancı dil olarak İtalyanca öğretimi bağlamında İtalyanca SMS dilinin gösterdiği özelliklerin incelemesi amaçlanmıştır. Alanyazın dikkate alınarak konu çerçevesinde SMS'in tarihçesi, kullanım alanları, İtalyanca SMS metin türünün özellikleri, dilbilimcilerin yeni dile ilişkin görüşleri ele alınmış, SMS yazmada kullanılan stratejiler ve kısaltmalar analiz edilmiştir.

SMS'in Tarihçesi

GSM[1] teknolojisinin gelişimiyle birlikte SMS[2] olarak adlandırılan ve cep telefonu aracılığıyla yazılan kısa mesajın bir cep telefonundan diğer bir cep telefonuna gönderilmesi hizmeti 1990'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. 3 Aralık 1992 tarihinde içeriği "Merry Christmas!" olan ilk kısa mesajın kişisel bilgisayardan bir cep telefonuna İngiltere'de, cep telefonundan bir başka cep telefonuna ilk kısa mesaj ise 1993 yılının başında Finlandiya'da gönderildiği belirtilmektedir (Antonelli, 2009). Bu tarihten sonra cep telefonu çok hızlı bir şekilde bir yazı aracı olarak geniş halk kitlelerinin kullanımına girmiştir.

SMS'in *Short Message System* şeklindeki açılımı Türkçeye *Kısa Mesaj Hizmeti* olarak çevrilmiştir, ancak SMS kısaltması İtalyancada olduğu gibi Türkçede de mesajın kendisi anlamını kazanmış ve o şekilde kullanılmaktadır. Türkçede *SMS göndermek* şeklinde kullanıldığı gibi İtalyancada *inviare un SMS* şeklinde kullanılmaktadır (Lorenzetti ve Schirru, 2006, 82).

İlk cep telefonlarıyla yazılan kısa mesajlara getirilen 160 karakter sınırlaması, telefonda bulunan ve 9-u harf içeren 12 tuşun üzerine bir veya daha fazla defa basılarak yazılması, yer kısıtlaması, işlemi yerine getirme ve hızlı yazma zorluğu gibi koşullar, öte yandan bu şartlarda mümkün olduğu kadar daha fazla bilgi aktarma ve daha hızlı yazma isteği SMS dili olarak adlandırılan dilin ortaya çıkmasının nedenleri arasında gösterilir. SMS yazarken doğaçlama yazmaya, kısaltmalara, sembollere ve başka sözcükler icat etmeye başvurulması, bununla birlikte kısa yazma *brachigrafia*, hızlı yazma *tachigrafia* sanatlarına karşı özel ilginin duyulması ortaya çıkan SMS dilinin özelliklerini belirlemiştir (Antonelli, 2009; Chiasorolli, 2012, 9-10).

Crystal'a (2001, 228-230) göre SMS dili ortaya çıktıktan sonra birçok dijital devrim yaşanmış, telefon modelleri yeni teknolojilere göre sürekli olarak güncellenmiş ve değiştirilmiş, ancak bu süreçte mesajlaşma dili korunmuştur. SMS'leri daha hızlı yazmak amacıyla kullanıcılara yardımcı olabilecek, sözlük özelliğine sahip akıllı yazılım sistemi T9 geliştirilmiş, ancak daha sonra, her harf için bir tuş içeren ve mesajlaşmada büyük bir kolaylık sağlayan QWERTY klavye T9'un yerini almıştır (Chiasorolli, 2012, 10).

SMS dili zaman içerisinde *chat* ve *sosyal ağ* uygulamalarında da yayılmıştır. Çok sayıda kısaltmalar içeren bu kısa ve öz ifade şekli, internet ağında çok daha geniş yer olmasına rağmen, internet dili için de özgü bir durum olmuştur (Orfeo, 2012).

SMS Dilinin Kullanım Alanları

SMS hizmetinin ilk çıktığından bu yana, mesaj sayılarının yıllar içerisinde sürekli olarak artış göstermesi birçok istatistiksel araştırmaya konu olmuştur. Örneğin, İtalya'da cep telefonu kullanımında ve SMS gönderimindeki artış İtalyan istatistik kurumu ISTAT'ın (2002) yıllık raporlarında yer alan sayısal verilerle gösterilmektedir. Başlangıçta iki kişi arasında bir haberleşme şekli olarak ortaya çıkan SMS hizmetine daha sonra çoklu SMS uygulaması eklenmiş ve bu uygulama bir çok amaca yönelik olarak kullanılmaya başlamıştır. Klasik edebiyat eserlerinin özetlerinin çıkarılması, roman ve dini metinler yazımı, abonelere haber bültenleri iletme gibi SMS aracılığıyla gerçekleştirilen bazı hizmetler sırasıyla aşağıda verilmektedir.

a. SMS şeklinde klasik edebiyat eserlerinin özetleri

Klasik edebiyat eserlerinin özetlerinin SMS formatında yazılması 2005 yılında İngiltere'de başlamış ve hemen ardından İtalya'ya da yayılmıştır. Bir moda ya da bir oyun olarak değerlendirilebilen bu akım, SMS ile gelen yeni metin standartlarının geleneksel metin türleri üzerinde oluşturduğu baskıyı görmek için son derece çarpıcı bir örnek olarak gösterilebilir (Antonelli, 2009). Bir okur tarafından *Corriere* gazetesine

[1] GSM şeklindeki kısaltmasıyla bilinen İngilizce *Global System for Mobile communications* terimi Türkçeye *Küresel Mobil İletişim Sistemi*, İtalyancaya *Sistema globale per comunicazioni mobili* olarak aktarılmıştır.
[2] SMS şeklindeki kısaltmasıyla bilinen İngilizce *Short Message Service* terimi Türkçeye *Kısa Mesaj Hizmeti*, İtalyancaya *Servizio di brevi messaggi di testo* olarak aktarılmıştır.

gönderilen İtalyan yazar Manzoni'nin *Promessi Sposi* eserinin özet versiyonu şöyledir: «*1 tvb sul lago 2 giovani 1 prete pavido 2 bravi 1 cattivo 1 monaca tormentata la peste a Mi nel 1600 1 frate impavido cmq x end 1 matr.nio bene vince su male*»[3]. Örnekten görüldüğü üzere yüzlerce sayfalık eser SMS şeklinde yazılan iki satırlık özetle ifade edilmiştir.

b. SMS şeklinde roman ve dini metinler yazımı

Cep telefonundan edebiyat eserleri okuma alışkanlığı ideografik yazı sisteminin kullanıldığı ve SMS yazımının yaygın olduğu Çin'de ve Japonya'da ortaya çıkmıştır. Japoncada *keitai shosetsu* olarak adlandırılan mobil telefon romanının, uzunluğu 200 ile 500 ekran sayfası arasında değişen metinler içerdiği ve gençlere hitap eden yeni bir edebiyat akımı olduğu belirtilmektedir. Bu türde yazılan roman sayısının 700.000'e ulaştığı ifade edilmekte ve en çok satan roman olarak *Any no monogatari* (Derin Aşk) olarak gösterilmektedir (Porciani, 2012).

Avrupa'da 2000'li yılların başında, özellikle genç kitlelerin zevkine ve SMS modelinin egemenliğine uyum sağlamaya çalışan yeni bir yayın türü gelişmiş ve tamamı SMS şeklinde yazılan kitaplar yayınlanmaya başlamıştır. Finlandiyalı Hannu Luntiala'nın 2007 yılında yayınladığı *The last messages* romanı, bin mektup içeren ve tamamı SMS şeklinde yazılmış ilk romandır. Başka örnek olarak, İtalyan Luana Modini'nin 2007 yılında günlük şeklinde yazdığı *Cuore nuovo*: *30 giorni ai 18* romanı, Fransız Phil Marso'un 2004 yılında yazdığı, sigaranın zararları anlatan öğretici polisiye romanı *Pa Sage a Taba* ve 2014 yılında yazdığı *Le Tour du Monde en 80 SMS v.o PMS* romanı gösterilebilir. Yazarlar bu şekilde SMS dilini baştaki kullanım amacından çok farklı bir bağlama entegre etmeye çalışmışlardır (Bultinck, 2011, 8).

Dini metinler alanında da SMS'lerden yararlanılmıştır. 2002 yılında Simon Jenkins'in "modern" SMS dilinde İncil'den alıntılar kitabı yazdığı, 2005'te Avustralya'da İncil'in tamamı SMS şeklinde yazıldığı, 2008'de İtalya'da Papa II. İoannes Paulus'a ait ünlü özdeyişler gönderme hizmetinin başlatıldığı dönemin gazetelerinde duyurulmuştur (Antonelli, 2009).

c. SMS aracılığıyla abonelere haber bültenleri iletme hizmeti

İtalya'da ANSA ajansının 1999 yılında cep telefonu ile haber sunma hizmeti başlatmıştır. 2006 yılından itibaren "Script TIM ANSA news" servisi tüm operatörler aracılığıyla haber sunma hizmetini devam ettirmiştir (Antonelli, 2009).

d. SMS gönderiminin farklı işlevleri

SMS gönderimi resmi iletişimin ötesinde çok farklı anlam ve işlevler kazanabilir. Örneğin, Taylor ve Harper (2003, 288-289), gençler arasında SMS göndermenin hediye verme veya takas gibi eski sosyal ritüellerin teknoloji aracılığıyla sürdürülmesi anlamına geldiği sonucuna ulaşmışlardır. McClatchey, 2006 yılında genç Avustralyalılar üzerinde yaptığı çalışmasında, SMS göndermeyi ve almayı genellikle hedonik motivasyonlara bağlarken, sesli aramaların ve çağrıların çoğunlukla faydacı nedenlere bağlı olduğunu ileri sürmüştür. Öngörülemeyecek kadar çok farklı içeriklerin iletilmesinde SMS kullanılmasına ilişkin başka bazı örnekler, burç yorumları, hava tahminleri, spor sonuçları, borsa endeksleri, şakalar, aşk veya tebrik mesajları, hatta boşanma bildirimleri olarak gösterilebilir (Antonelli, 2009).

Dilbilimcilerin İtalyanca SMS Diline İlişkin Görüşleri

İlk ortaya çıktığından bu yana SMS dili göstergebilim, dilbilim, psikoloji ve toplumbilim gibi birçok alanda araştırma konusu olmuştur. Toplumsal açıdan yıllara, yaş gruplarına göre cep telefonu kulanım oranı, yazılan SMS sayısı ve daha bir çok konuya ilişkin istatistiksel araştırmalar çeşitli ülkelerde yapılmaktadır. Dilbilim açısından ele alındığında, çoğunlukla gençlerin kullandığı SMS diline karşı dilbilimcilerin gösterdikleri tepkilerin farklılık gösterdiği, alanyazın incelendiğinde, bazı dilbilimcilerin bu olguyu kaygıyla, bazılarının da normal karşıladığı görülmektedir.

Accademia della Crusca'nın Başkanı Nicoletta Maraschio'nun (2012) *La Stampa* gazetesinde yayınlanan yazısında ifade ettiği gibi SMS yazımında amaç hatasız yazmak değildir, amaç anında iletişim kurmak ve karşı tarafa ulaşmaktır, bu nedenle hız önemlidir, ayrıca bu durumda yazı kalıcı değil, geçicidir. Maraschio, sanal iletişimde kullanılan kısaltmaların, özellikle İtalyanca yazı dili için yeni bir olgu olmadığını, Ortaçağ'da yazı malzemelerinin pahalı olması nedeniyle yazının yazıldığı her alanın azami bir şekilde kullanılması amacıyla elyazmalarında bu tür kısaltmalarının o zamanlarda da kullanıldığını belirtmiştir. Maraschio'ya göre, günümüzde Ortaçağ yazılarını okuma ve çevirme süreçlerinde yaşanan zorlukları aşmaya yönelik olarak yardımcı araçların bulunması gibi, SMS'lerde kullanılan çok sayıda kısaltmaları açıklayan çevrimiçi kılavuzların bulunması, İtalyancada kısaltma kullanımında bir çeşit geleneğin oluşturulduğuna işaret etmektedir.

[3] www.corriere.it/Primo_Piano/Spettacoli/ 2006/02_Febbraio/01/elenco_classici_800.shtml

Porciani'ye (2012) göre İtalyan dili uzmanları yeni bir dil olarak tanımlanan SMS dilini büyük bir merakla izlemektedir, popüler bir e-İtalyanca olarak adlandırılabilen bu dil, geleneksel İtalyancadan hiçbir şey eksiltmiyor, aksine katkı sağlıyor.

Cheno (2009, 183), SMS'de yapılan yazım hatalarına karşı "savaşa" odaklanmanın anlamı olmadığını, ki bu hataların hızlı yazma amacından kaynaklandığını, önemli olanın bu hataların başka yazım alanlarına aktarıldığında yaratacakları sorunlar üzerine dikkati çekmek olduğunu belirtmiştir.

Felsefi bir yaklaşımla Umberto Eco (2011), Türkçeye *Uzaylı nesil* olarak çevrilen makalesinde, Fransız filozof Michel Serres'in görüşlerine dayanarak çoğunlukla gençlerin kullandığı yeni yazma şeklini değerlendirmiştir. Yazara göre bilgisayara alışmış, işaret parmaklarını kullanarak yazan günümüz gençleri hayatlarının büyük bir bölümünü gerçek dışı, sanal bir dünyada yaşıyor. Eco, elinin tamamı ile yazmak ve yalnızca işaret parmağını kullanarak yazmak arasında bir farkın olduğunu, bu farklı yazma yöntemlerinin aynı nöronları ve aynı korteks bölgelerini uyarmadığını belirtmiştir.

Yukarıda İtalyanca SMS diline ilişkin olarak dilbilimcilerin görüşlerine yer verilmiştir. Ancak, SMS metinlerinde ve sosyal ağlarda gerçekleşen yazışmalarda çeşitli stratejilerin, tekniklerin ve kısaltmaların kullanımı sadece İtalyancaya özgü değildir, diğer dillerde de görünen bir olgudur. Maraschio (2012) ve Porciani'ye (2012) göre bu olgu, İtalya'yı ilgilendirdiği kadar Asya, Amerika, Avrupa'nın diğer ülkelerini de ilgilendirmekte, kısaltmalar, kesmeler, ses düşmeleri ve kısa yazmak için icat edilen buluşlar tüm dünyada benzerlik göstermektedir.

SMS Dilinin Özellikleri

SMS hizmetinin ortaya çıkmasıyla birlikte SMS metni, kısa metinler, SMS dili ve sanal iletişim dili kavramlarından ve bu kavramlara özgü özelliklerden söz edilmeye başlamıştır. Günümüzde giderek yaygınlaşan sanal iletişim sürecinde sözlü ve yazılı diline özgü olan biçimlerin belli bir şekilde kırıldığı ifade edilir. Göndericinin iletiyi gönderirken az çaba harcama eğilimi, grafiksel araçlar kullanarak alıcının seçici algısını etkilemek ve resmi özellik taşımayan iletisine daha fazla duygusallık katmak için verdiği savaş nedeniyle SMS dili belli özellikler kazanmıştır. SMS dili ve sanal iletişimde kullanılan dil arasında benzerlikler, ortak özellikler söz konusudur. Bu yazılı iletişim şekillerin temelinde çağdaş konuşma dili yatar, konuşmacıların bu iletişim için en akıllıca dil araçlarını seçme, bilginin azami derecede yoğun, öz ve kısa bir hale getirilmesi eğilimi görülür. Bu eğilim, çağdaş toplumlara özgü olan metni kısaltarak metnin bilgilendiriciliğini arttırma amacına bir yanıttır (Chiusaroli, 2012, 8-33).

Antonelli'ye (2009) göre teknoloji sayesinde cihaz boyutlarının küçülmesiyle birlikte, metinlerin kısalığına yönelik giderek artan bir eğilim gelişmiştir. Bu eğilim önceki nesillere göre daha az okuyan, ancak günümüz uzam ve zaman anlayışına göre yeni boyutlar kazanmış metnin farklı kullanımına ayak uyduran bir kitlenin ihtiyaçlarına karşılık vermektedir. Ekranda beliren iletiyi daha kolay okumayı sağlayan kısalık, okuma ve yazma süreçlerinde daha az konsantrasyon gerektiren yazma hızı, metnin yeni özellikleri olarak gösterilebilir. Mesajların biçimsel analizi sonucunda SMS dilinde gerek sözlü gerekse yazılı dile ait öğelerin bulunduğu, ancak aracın getirdiği teknolojik sınırlamaya bağlı unsurların ağırlıkta olduğu söylenebilir (Ursini, 2005, 330).

SMS dilinin hem konuşma hem de yazı dillerine özgü öğeler içeren bir dil olduğu sonucuna varılmıştır. SMS ve bilgisayar temelli diğer haberleşme türlerinde kullanılan yazının en temel ve yenilikçi özelliği, geleneksel yazı şeklinden farklı olarak sözlü dille sıkı bir bağ içerisinde olmasıdır. SMS dili bir yandan mimikleri taklit, tonlama, yansımalı sesler, söylem belirleyicileri gibi konuşma diline özgü olan, diğer yandan gençlerin diline özgü özellikler içerir. Bu şekilde yaratılan dil yazılı bir gençlik jargonu, yazılı ve konuşma dili arasında bir melez dil, "ne yazılı, ne konuşma dili" (Tatossian, 2008, 2338), "yazılı kanal aracılığıyla doğaçlama konuşma, diyalog" (Berruto, 2005, 138) olarak tanımlanır.

Crystal (2008, 175), SMS yazımında görülen dilsel yaratıcılıktan, çeşitli gereksinimlere yönelik dil uyarlamalarından ve metin içerisinde dilin uğradığı değişimden söz eder. Panckhurst (2009, 124), SMS yazma sürecinde sıkça görülen en önemli özellikleri yeni sözcük üretimi (neology) ve yeni bir şekilde yazma (neography) olarak belirtmiştir. SMS dilinin tek dil olmadığı, yeni ifade çözümlerin bulunmasıyla birlikte sürekli evrim halinde olduğu, neredeyse her gün yenilendiği, özellikle kullanıcıların profiline bağlı olarak anlamlı bir şekilde değiştiği belirtilmektedir (Antonelli, 2009).

Porciani (2012), her gün çok sayıda elektronik ileti ve mesaj yazma, sürekli çevrimiçi dünyada diğerleriyle bağlantı halinde olma şeklindeki bu yeni iletişim türünün kendi kısaltılmış, renkli ve duygusal sözcüklerini yarattığını belirtiyor. Daha hızlı ve renkli bir şekilde yazma becerisi gerektiren, her şeyin kısaltıldığı, mümkün olduğunda seslilerin yok olduğu, *per* için *x*, *ch* için *k*, ünlemlerin ve soru işaretlerinin

çizgi romanlarındaki gibi kullanıldığı SMS dilinin okur tarafından anlaşılıp anlaşılamadığı sorusunu Porciani, biraz dikkat edildiğinde tamamının anlaşıldığı yönünde yanıtlamıştır.

Özellikleri nedeniyle SMS diline ilişkin önyargı niteliğinde olan görüşler de söz konusudur. Bu görüşlerden bazıları SMS dilinin, yazıldığı aracın özelliklerine bağlı olarak mekaniksel olarak belirlenen ve daha çok genç nesillerin kullandığı bir dil, dilbilgisi kurallarına uymaması nedeniyle ulusal diller için potansiyel bir tehlike oluşturan "yeni bir dil" olduğu yönündedir (Antonelli, 2009).

Bultinck (2011, 11-17) SMS dilinde, konuşma diline özgü mimikler, tonlama, yansımalı sözcükler, yazı diline özgü semboller, kısaltmalar, vurgulu noktalama vb. gibi birçok özelliğin kullanıldığını belirtmiştir.

SMS Dilinin Sözlü Dile Özgü Özellikleri

Konuşma dilinin özelliklerine yaklaşabilmek için İtalyanca SMS dilinde mimiklerin taklidine, tonlamaya, yansımalı sözcüklerin kullanımına ilişkin özellikler sırasıyla aşağıda ele alınmaktadır.

a. Mimikler

Sözlü anlatımda ve bireyler arası iletişimde önemli bir fonksiyona sahip olan, alay, onay vermeme, beğenmeme, küçümseme, şaşkınlık vb. spesifik bilgi taşıyan jest ve mimikler, SMS dilinde emoloji olarak adlandırılan gülen, ağlayan, kahkaha atan, yorgun, üzgün gibi simgesel yüz ifadeleriyle yansıtılır. Giderek geliştirilen ve tüm dillerde kullanılan bu sistemin çeşitli türleri vardır. Emoloji sisteminin başlıca işlevi konuşma sürecindeki yüz mimiklerini taklit etmektir. Konuşmanın özelliği hakkında bilgi veren, şaka veya oyun söz konusu olduğunda, bunun hakkında ipucu veren, konuşmacının mimikleriyle ifade edilen özellikler SMS dilinde bazı işaretlerle de aktarılır. Bu işaretler yanlış anlamayı engelleyen "göstergebilimsel temsiller" olarak tanımlanır (Panckhurst, 2009, 134). Nokta, tire, parantez kullanılarak oluşturulan ve duyguları ifade eden bazı örnekler verilecek olursa, göz kırpma için ";-)", dil çıkarma için ":-P", şaşkınlık için "@_@", karışıklık için "ò.ò", üzüntü için ":-(", karışıklık ya da korku için ":-S" sembollerinin kullanılması gösterilebilir. Bu semboller çok sayıdadır ve sürekli gelişim içerisindedir (Porciani, 2012).

b. Tonlama

SMS dilinde mimikleri taklit dışında tonlamayı da ifade eden stratejiler vardır. Büyük harfler kullanılarak bir yandan konuşmacının coşku veya duygularının yoğunluğu ifade edilebilir, örn., "GRRAAZZIIEEE x il cd", diğer yandan büyük harfle yazmak bir sözcüğü vurgulamak için kullanılabilir. Pistolesi'ye (2004, 208) göre büyük harfler tebrik, teşekkür etme veya selamlama durumlarında ya da imza olarak kullanılır.

Heyecan ya da beğeni ifade etmek için sözcüklerin yazılışında kullanılan harflerin çoğaltılması, ikinci bir strateji olarak tanımlanabilir (Ursini, 2005, 331). Harflerin tekrarlanması; basit bir ikileme "CERRTO", ya da daha gösterişli tekrarlama "Buuoooniiiissiiiimaaaaa Paasquuuaaa!!!" (Buonissima Pasqua)(Ursini, 2005, 331), "Siiiiii!", "*arrivoooooo*" (arrivo) (Pistolesi, 2004, 212) şeklinde görülmüştür. Örneklerden anlaşıldığı gibi genelde sesli harflerin tekrarı yapılmaktadır, ancak sessizlerin de tekrarına rastlanmaktadır. Bunun dışında büyük harflerin kullanımını ve harflerin tekrarını içeren kombinasyonları da görülmektedir, örn., "VIENIIIIIII" (Berruto, 2005, 147).

Tonlamayı aktarmak için uygulanan üçüncü bir strateji, sesin grafiksel kodlarla ifade edilmesidir, örn., "Ho „vinto" diritto pubblico :22!!!!!" (Ursini, 2005, 331). Bu örnekten görüldüğü üzere aşırı noktalama işaretleri kullanma söz konusudur (Pistolesi, 2004, 208).

c. Yansıma sesleri kullanımı

Yüz yüze kurulan iletişimle kıyaslandığında, iletişim aracı olarak telefonun getirdiği kısıtlamaları telafi etmek için mesaj yazarken kullanıldığı belirlenen bir başka strateji de yansıma seslerinin kullanımıdır. Yansıma seslerin kullanımı, yazılı metni daha doğal ve konuşma diline yakın yapar ve örn., *hahaha*, *hi hi hi*, *mhmh*, *ahahahah* şeklinde konuşma dilinde duyulan sesleri taklit eder.

SMS Dilinin Yazı Diline Özgü Özellikleri

Daha hızlı ve daha kısa yazmak için kısaltma yöntemleri uygulanmaktadır. Normal yazıda günümüzde yaygın olan kısaltmalara ilişkin örnekler şöyle gösterilebilir: *signor* sözcüğünün *sig.*, *piazza* sözcüğünün *p.zza* şeklindeki kısaltmaları, ya da daha az yaygın kullanılan sözcüklerin yapım son eklerinin kısaltması, örn. *sentimento* sözcüğünün *sentim.*, *normalmente* sözcüğünün *normalm.*, *collocazione* sözcüğünün *collocaz.* şeklinde kısaltılması. İtalyanca SMS dilinde rastlanan kısaltmaların doğasına ilişkin olarak tartışmalar sürmektedir. Lorenzetti ve Schirru (2006, 85) Antikçağ ve Ortaçağ Latincesinde kullanılan kısaltmaların SMS'lerde de görüldüğünü, ancak kısaltma yapıldığını gösteren işaretlerin genelde kullanılmadığını, nadiren nokta işareti kullanıldığını belirtmişlerdir.

Alanyazın dikkate alınarak İtalyanca SMS dilinde kullanılan kısaltma türlerine ilişkin bazı örnekler şöyle belirlenmiştir:

a) Sözcüğün sonundan ve önünden ses düşürülerek yapılan kısaltmalar

Metnin bağlamından anlamı çıkartılabilen herhangi bir sözcüğün sonundan veya önünden ses düşürülerek kısaltmalar yapılabilir, örneğin: *biblioteca* (kütüphane) sözcüğü *bib*, *cellulare* (cep telefonu) sözcüğü *cell*, *domani* (yarın) sözcüğü *dom*, *lezione* (ders) sözcüğü *lez*, *stasera* (bu akşam) sözcüğü *stas*, *veramente* (gerçekten) sözcüğü *veram*, *vengo* (geliyorum) sözcüğü *veng*, *capito* (anladım) sözcüğü *capi*, *appuntamento* (randevu) sözcüğü *appunt*, *una* (bir) sözcüğü *na*, *questo* sözcüğü (bu) *sto* şeklinde kısaltılabilir (Lorenzetti ve Schirru, 2006, 86).

b) Sözcüğün ortasından ses düşürülerek yapılan kısaltmalar

Sözcüğün ortasından ses düşürülerek yapılan kısaltmalar daha sınırlı bir şekilde kullanılmaktadır. Bazılarının Ortaçağ kısaltma sisteminde bulunanlarla benzerlik gösterdiği belirlenmiştir, örn., *non* için *nn* şeklinde kullanılan kısaltma. SMS dilinde kullanılan bu tür kısaltmalara ilişkin başka örnekler, *con* için *cn*, *sono* için *sn*, *sno*, *comunque* için *cmq*, *qualche* için *qke* şeklindeki kısaltmalar gösterilebilir. Sözcüğün içerdiği sesli harfler düşürülerek yapılan kısaltma grafiksel olarak tanımlanmaktadır. Bu kısaltma türüne ilişkin örnekler olarak *domani* (yarın) sözcüğünün *dmn*, *tanto* (çok) sözcüğünün *tnt*, *scusa* (özür) sözcüğünün *scs*, *tutto* (her şey) sözcüğünün *ttt* şeklindeki kısaltmaları gösterilebilir.

c) Sözcüklerin ilk harfleri alınarak oluşturulan kısaltmalar

SMS yazımında sözcüklerin ilk harfleri alınarak (sigla) oluşturulan kısaltmalardan İtalyancada en çok kullanılanlar *ti voglio bene* (seni seviyorum) ifadesinin *TVB* ya da *tvb* şekilleridir. Akronim olarak da adlandırılan bu kısaltma türünün kullanımı modern dillerde yaygındır. İtalyanca *TVB* kısaltmasının karşılığı Türkçede *SÇS* (seni çok seviyorum), Almancada *ILD* (*ich liebe dich*), İspanyolcada *TQM* (*te quiero mucho*), İngilizcede *ILU* (*I love you)*, Hollandacada *HVJ* (per *houd van je*) şeklindedir.

İtalyanca SMS dilinde karşılaşan uygulamalara ilişkin olarak yukarıda verilen örneklere Panckhurst'un (2009, 130-134) belirlediği şu örnekler de eklenebilir:

a. Seslerin yerine çeşitli karakterlerin getirilmesi

Fonetik olarak sesin tamamı, harf ya da sayı olmak üzere bir karakterle değiştirilebilir. Bu uygulamada sözcüğün yazılışı tamamen, örn., *ce* yerine sadece c, *sei* (sensin) yerine *6*; sözcüğün yazılışı kısmen, örn., *treno* (tren) yerine *3no*, *chiudere* (kapamak) yerine *kiudere*, *posso* (yapabilirim) yerine *poxo* yazılmasıyla değişebilir.

Grafiksel olarak SMS dilinde kesme işaretlerinin veya çizgilerin yerine boşluk bırakılması, örn., *l'ho* yerine *l ho* yazılması, iletilerde büyük harflerin küçük harflerle ya da küçük harflerin büyüklerle değiştirilmesi, bitiştirme, ekleme, örn., *l'ho* yerine *lho*, *se no* yerine *sennò* yazılması durumlarına da rastlanmaktadır.

b. SMS dilinde "*, + = => @" gibi simge, matematiksel sembol, özel karakter, piktogram, logogram kullanımı da sıkça görülmektedir. Örneğin, *più* (daha) yerine "+", *meno* (daha az) yerine "- ", *per* (için) yerine *x* işaretlerinin kullanımı, bu işaretlerin sözcük içerisinde kullanımı, örn., *perso* (kaybetmiş) yerine *xso*, *perciò* (bu nedenle) yerine *xciò*, *perché* (neden) yerine *xché* yazılması sıkça rastlanan bir uygulamadır.

Sonuç

Cep telefonu aracılığıyla yazılı iletişim kurma amacı doğrultusunda ortaya çıkan ve hızlı bir şekilde geniş kitlelere yayılmış olan SMS dilinin özellikleri, çok çeşitlilik gösteren sosyal ağ ortamında kullanılan yazı diline de yansımıştır.

Yabancı dil olarak İtalyanca öğretimi bağlamında İtalyanca SMS dilinin gösterdiği özelliklerin incelemesi amaçlanmış olan bu çalışmada alanyazın dikkate alınarak konu çerçevesinde SMS'in tarihçesi, kullanım alanları, İtalyanca SMS metin türünün özellikleri, dilbilimcilerin yeni dile ilişkin görüşleri ele alınmış, SMS yazmada kullanılan stratejiler ve kısaltmalar analiz edilmiştir.

Hızlı yazma, anında iletişim kurma gereksinimlere dayalı olarak ortaya çıkan SMS dilinin konuşma ve yazı diline özgü birçok özellik taşıdığı belirlenmiştir. Sözlü dile özgü mimiklerin taklidi, tonlama, yansımalı seslerin kullanımı, yazı diline özgü çeşitli kısaltmaların kullanımı SMS dilinde yaygın olarak görülen uygulamalardır.

İtalyanca SMS diline ilişkin olarak dilbilimcilerin ifade ettiği görüşler arasında, bu yeni dilin standart İtalyancayı olumsuz etkilediği, geleneksel yazı türlerine göre yeni özellikler kazandığı, SMS diline özgü bazı özelliklerin yeni olmadığı, Ortaçağ'da da kullanıldığı yönünde ifadeler bulunmaktadır.

Dilbilimcilerin görüşlerine göre bu dil yeni icat ediliş sayılmaz, en belirgin özelliği daha önce bilinen kısaltma yöntemlerini kullanılmasıdır. Çok sayıda kısaltmalar içeren, yüzlerin, çeşitli sembollerin, işaretlerin ve büyük harflerin kullanıldığı, harflerin birden fazla defa yazıldığı, aşırı derecede noktalama işaretlerinin kullanıldığı bu kısa ve öz ifade şekli yalnızca İtalyanca SMS diline özgü değil, tüm modern dillerde görülen bir özelliktir.

KAYNAKÇA

Antonelli, Giuseppe (2009). Il Linguaggio degli SMS. La Scrittura del Duemila XXI Secolo. 15.12.2017 tarihinde http://www.treccani.it/enciclopedia/il-linguaggio-degli-sms_(XXI-Secolo)/ adresinden erişilmiştir.

Baron, Naomi S. (2008). *Language in an Online and Mobile World*. Oxford: Oxford University Press.

Berruto, Gaetano (2005). Italiano Parlato e Comunicazione Mediata dal Computer. *Aspetti dell'Italiano Parlato*, Lit Verlag, s. 137-156.

Bonomı, Ilaria (2010). Tendenze Linguistiche dell'Italiano in Rete. *Informatica Umanistica*, 3, s. 17-29.

Bultınck, Marilien (2011). *Il Linguaggio degli SMS: il Caso dell'Italiano e del Francese.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Universiteit Gent Faculteit Letteren en Wijsbegeerte.

Chiusaroli, Francesca (2012). Scritture Brevi Oggi: Tra Convenzione e Sistema. *Scritture Brevi di Oggi*. A cura di Francesca Chiusaroli&Fabio M. Zanzotto, Napoli: Università degli studi di Napoli "L'Orientale", s. 4-44.

Corriere (2006). 15.12.2017 tarihinde www.corriere.it/Primo_Piano/Spettacoli/2006/02_Febbraio/01/elenco_classici _800.shtml adresinden erişilmiştir.

Crystal, David (2001). *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.

Crystal, David (2008). *Txting the gr8 db8*. Oxford: Oxford University Press.

Eco, Umberto (2011).Una Generazione di Alieni. 15.12.2017 tarihinde http://espresso.repubblica.it/opinioni/la-bustina-di-minerva/2011/03/18/news/una-generazione-di-alieni-1.29612 adresinden erişilmiştir.

Gheno, Vera (2009). I Giovani e la Comunicazione Mediata dal Computer: Osservazioni Linguistiche su Nuove Forme di Alfabetizzazıone. *Verbum Analecta Neolatina,* XI/1, s. 167–187.

ISTAT (2002). *I Cittadini e le Tecnologie della Comunicazione. Indagine Multiscopo sulle Famiglie "I Cittadini e il Tempo Libero", Anno 2000*. A cura di A. Morrone, Sistema statistico nazionale, Roma. 15.12.2017 tarihinde http://www.istat.it adresinden erişilmiştir.

Lorenzetti, Luca& Schirru, Giancarlo (2006). La Lingua Italiana nei Nuovi Mezzi di Comunicazione: SMS, Posta Elettronica e Internet. *Guida alle Pratiche della Comunicazione*. a cura di Stefano Gensini, Roma: Carocci, s.71-89.

Maraschio, Nicoletta (2012). Come Cambia la Lingua Italiana ai Tempi degli SMS. *La Stampa*. 5 gennaio 2012. 15.12.2017 tarihinde http://www.lastampa.it/2012/01/05/cultura/come-cambia-la-lingua-italianaai-tempi-degli-sms-tAxKczqsGQ6jglVptTZRDN/pagina.html adresinden erişilmiştir.

Orfeo, Palmalisa (2012). La Ricerca Studia il Linguaggio Degli SMS. *NewsMagazine*, 7 marzo 2012. 15.12.2017 tarihinde www.newsmagazine.it adresinden erişilmiştir.

Panckhurst, Rachel (2009). Txting in Three European Languages: Does the Linguistic Typology Differ? *First International Conference on Meaning in Interaction*, Bristol, University of the West of England, 23-25 April, 2009, Conference Proceedings, s. 122-137. 15.12.2017 tarihinde http://www.uwe.ac.uk/hlss/llas/events/0809/i-mean/ conferenceproceedings.pdf adresinden erişilmiştir.

Pilloni, Silvia (2011). Digita Come Parli. *Informatica Umanistica,* 5, s. 79-92.

Porciani, Franca (2012). La Rivincita della X e della K. *Corriere della Sera*, 26 maggio 2012. 15.12.2017 tarihinde http://27esimaora.corriere.it/articolo/la-rivincita-della-x-e-della-k/ adresinden erişilmiştir.

Purayidathil, Thomas (2018). Storia della Comunicazione. *La Comunicazione. Dizionario di Scienze e Tecniche*. Franco Lever, Pier C.Rivoltella&Adriano Zanacchi (ed.). 19.02.2018 tarihinde www.lacomunicazione.it adresinden erişilmiştir.

Staile T.&Tortorella E. (2008*). Le Langage de SMS : Entre Italien et Français*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Université Paul-Valéry Montpellier 3.

Tatossian, Anaïs (2008). Typologie des Procédés Scripturaux des Salons de Clavardage en Français Chez les Adolescents et les Adultes. *Congrès Mondial de Linguistique Française, CMLF'08*. Durand J., Habert B.&Laks B. (éds.). Paris, ILF, s. 2337-2352. 15.12.2017 tarihinde https://www.linguistiquefrancaise.org/articles/cmlf/pdf/2008/01/cmlf08012.pdf adresinden erişilmiştir.

Taylor, A. S.&Harper, R. (2003). The Gift of the Gab?: a Design Oriented Sociology of Young People's Use of Mobiles. *Journal of Computer Supported Cooperative Work* (*JCSCW*), 12(3), s. 267-296.

Ursini, Flavia (2005). La Lingua dei Giovani e i Nuovi Media: gli SMS. *Forme della Comunicazione Giovanile*. A cura di Fabiana Fusco&Carla Marcato, Roma: Il Calamo, s. 323-336.